

Література

1. Гительман Л., Исаев А. Корпоративный университет: концепция, условия и этапы создания / Л. Гительман, А. Исаев // [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.management.com.ua/cm/cm046.html>
2. Шакалова М. В. Корпоративный университет: мода или целесообразность? / М. В. Шакалова // [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.kadrovik.ru/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=3489>

Надійшла 05.10.2010

УДК [005.412:658.152]:637.1

Г. В. ЦАР

Львівський державний інститут новітніх технологій та управління ім. В. Чорновола

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗДІЙСНЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ У МОЛОКОПЕРЕРОБНІЙ ГАЛУЗІ

Проаналізовано та узагальнено методи здійснення інвестиційно-інноваційної політики розвинутих країн світу у молокопереробній галузі та розроблено рекомендації щодо формування привабливого інвестиційно-інноваційного клімату в Україні.

Analyzed and the methods of investment and innovation policies of developed countries in the milk-processing sector and developed recommendations for the formation of attractive investment and innovation climate in Ukraine.

Ключові слова: молокопереробна галузь, інвестиційно-інноваційна політика, інвестиції, державна підтримка.

Актуальність проблеми. Молокопереробна галузь в нашій державі є однією з головних ланок агропромислового комплексу. Її основне завдання полягає у забезпеченні населення високоякісними продуктами харчування. Світовий досвід свідчить, що молокопереробна сфера агропромислового комплексу є інвестиційно приваблива, оскільки на молочну продукцію завжди є стійкий попит, який не має характерних тенденцій щодо зниження. Це підтверджено еволюційним процесом економічного розвитку.

Сьогодні основними характеристиками вітчизняної молокопереробної промисловості є наступне:

- вона належить до ресурсообмежених галузей;
- відрізняється виробництвом масового характеру;
- термін реалізації виробленої продукції є обмеженим.

Окрім недостатньої кількості якісної сировини, існують проблеми, пов'язані із значною зношеністю технологічного обладнання молокопереробних підприємств та зменшення коштів на їх оновлення. Впровадження новітніх прогресивних технологій щодо випуску якісної молокопереробної продукції здійснюється надто малими темпами.

За експертними оцінками, при раціональній структурі землекористування і відповідному науковому та ресурсному забезпеченні наша держава здатна виробляти продуктів харчування на 145-150 млн осіб. І якби земельний потенціал України використовувався повністю, то додатково до повного забезпечення потреб власного населення на світовий ринок було б експортовано продукції на 16-18 млрд дол. США щорічно [2, с. 51].

Подальший розвиток молокопереробної галузі в нашій країні залежить в основному не від кількісних факторів (збільшення кількості молокопереробних підприємств, кількості робочої сили, поголів'я молочного стада), а від якісних, що базуються на результатах інвестиційно-інноваційної діяльності. Адже без стимулювання інвестиційної діяльності неможливий соціально-економічний розвиток держави. Це пов'язано з необхідністю забезпечення продовольчої безпеки нашої країни та активацією зовнішньоекономічної діяльності в даній галузі економіки.

Для визначення методів і пріоритетів інвестування в молокопереробній галузі України необхідно узагальнити та проаналізувати досвід розвинутих країн світу щодо здійснення інвестиційно-інноваційної політики у молокопереробній сфері. Саме цим пояснюється актуальність обраної нами тематики.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематиці інвестування та розвитку молокопереробної галузі присвячено багато наукових праць. Дослідження даної тематики здійснювали такі науковці: П. Саблук, М. Болдуєв, Г. Мазур, Ю. Герасименко, М. Пархоμεць, В. Котков, С. Захарін, Т. Мостенська, В. Бойко, М. Ільчук, О. Козак та інші. Водночас можливість застосування зарубіжного досвіду в Україні проаналізовано не достатньо.

Предметом нашого дослідження в цьому аспекті є узагальнення та аналіз досвіду зарубіжних країн щодо здійснення інвестиційно-інноваційної політики у молокопереробній сфері.

Формулювання цілей статті. Основною метою статті є аналіз та узагальнення інвестиційно-інноваційної політики високорозвинутих країн світу у молокопереробній галузі.

Основний матеріал дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Досвід розвинутих країн свідчить про те, що для організації привабливого інвестиційно-інноваційного клімату в молокопереробній галузі було сформовано стратегію розвитку та інтеграції молокопереробної промисловості. Розробка і реалізація даної стратегії здійснювалася за допомогою різних методів державного стимулювання інвестиційно-інноваційних процесів – податкових, амортизаційних, кредитних тощо.

У західних країнах широко використовуються податкові інвестиційні відрахування, податкові канікули, податкові інвестиційні кредити для стимулювання виробничих капіталовкладень. При цьому враховується економічна ситуація в державі та необхідність розвитку тієї чи іншої галузі.

Наприклад, в США для прискорення оновлення виробничого потенціалу та стимулювання розвитку активної частини основних фондів використовується податковий інвестиційний кредит, який вираховується із суми обчисленого податку на прибуток та йде на придбання нових машин та устаткування. Інвестиційна знижка скорочує податкові платежі на 19,5-49,7%, але держава виправдано йде на таке скорочення.

Податкове законодавство Японії стимулює інвестування передового обладнання через надання права вираховувати з податку на прибуток 7% розміру інвестицій, котрі забезпечують створення нових матеріалів і електронної техніки.

Податкові знижки на інвестиції у Великобританії у перший рік експлуатації машин та обладнання досягають 50% їх вартості, в Ірландії їх розмір досягає 100%, в Канаді він коливається від 10-50% [4, с. 213].

У Швеції використовується державна система податкових пільг на інвестиційні резерви. Дана система передбачає резервування інвестиційних коштів у розмірі 40% комерційних доходів, які не підлягають оподаткуванню [4, с. 13].

Необхідно звернути увагу, що в управлінні та стимулюванні інвестиційних процесів таких країн, як Франція, Німеччина, Великобританія суттєву роль відіграє амортизаційна політика. Законодавче регулювання цих держав крім традиційного рівномірного амортизаційного відрахування передбачає використання пільгової поетапної амортизації обладнання (прискорених норм амортизації). Ціллю даного методу є стимулювання молокопереробних підприємств щодо інтенсивного оновлення засобів виробництва та запобігання морального зносу технічних засобів. Прискорені норми амортизації застосовуються у США, Японії, Франції, Великобританії, Німеччині, Італії та інших державах. Існує дозвіл на списання 40% витрат на придбання нового обладнання в перший рік експлуатації у Німеччині.

Розподіл інвестиційних вкладень в системі молокопереробної галузі розвинутих країн відбувається методом направлення близько 80 % інвестицій у виробничу сферу (в тому числі в інфраструктуру виробничого призначення). В першу чергу, це – приватні кошти, а також прямі бюджетні інвестиції та кредитні засоби. 20 % сукупних інвестицій знаправляється в інвестиційний сектор соціальних потреб.

Позитивним та авторитетним є досвід високорозвинутих країн світу щодо залучення іноземних інвестицій у національну економіку.

Великобританія є лідером у Європі по залученні іноземного капіталу. Практично застосована нею політика “відкритих дверей” надала іноземним інвестиціям абсолютно вільний доступ на внутрішній ринок капіталу. Податкова система побудована таким чином, що капіталовкладення в обладнання та НДДКР не оподатковуються. Інвестиції у будівництво споруд оподатковуються за ставкою, зниженою на 79%. Для важливих інвестиційних проєктів вартістю не менше 0,5 млн фунтів стерлінгів діє система державної конкурсної допомоги. Максимальний розмір такої допомоги може становити 50 % вартості проєкту.

Уряд США використовує спеціальні програми по залученню іноземного капіталу, які включають різні системи пільгового кредитування та страхування іноземних інвестицій, надання земельних ділянок для будівництва промислових підприємств. Іноземні інвестори можуть вільно користуватися результатами науково-дослідницької діяльності конструкторських розробок, інформацією про наявність та обсяг сировинних, енергетичних та водних ресурсів тощо.

Ефективно діюча система залучення як власного, так і іноземного капіталу існує у Франції. Уряд країни виділяє інвесторам субсидії в розмірі 25% вартості всіх капіталовкладень у землю та обладнання, що купуються в перші три роки будівництва. Широко використовується система довгострокового пільгового кредитування [1].

Розвиток харчової індустрії сприяє не тільки збільшенню обсягів продовольства, але й вигідному залученню капіталу. Зокрема, більше ніж 70% іноземних інвестицій сфери агробізнесу в США припадає на підприємства харчової промисловості. Більш того, інвестиції у молокопереробну сферу дають ефект майже в 3 рази більший, ніж у фермерське господарство.

Таким чином, досвід розвинутих країн свідчить, що інвестиційні потоки, система податкових і митних пільг, кредитне забезпечення та державні гарантії є основними регуляторами розвитку сфери агробізнесу. Підприємства агропродовольчого комплексу функціонують в інвестиційному кліматі, створення якого певною мірою бере на себе держава шляхом законодавчо-нормативного регулювання, забезпечення заходів гарантування і страхування інвестиційних ризиків, прямого державного фінансування інвестиційних програм.

Світова практика переконує: становлення ринкової економіки докорінно змінює роль держави, закладаючи нові підходи і напрямки щодо стимулювання інвестиційної діяльності, пошуку інших методів

державного регулювання інвестицій у всіх сферах агропромислового комплексу. Ступінь державної підтримки галузі є потужним важелем підвищення конкурентоспроможності на ринку інвестицій та додаткового залучення капіталу.

Результати проведеного аналізу досвіду розвинутих країн показують, що для активного розвитку молокопереробної галузі України необхідно сформувати стратегію розвитку та інтеграції молокопереробної промисловості, яка повинна здійснюватись на діючій інвестиційно-інноваційній основі.

При визначенні напрямків здійснення вітчизняної інвестиційно-інноваційної політики необхідно враховувати світовий досвід. Для реалізації даної стратегії, яка втілена у реальність у високо-розвинутих країнах світу рекомендуємо створити маркетинговий механізм інвестиційно-інноваційного розвитку молокопереробних підприємств. В основі запропонованого нами механізму знаходиться державна підтримка інвестиційно-інноваційного розвитку ринку молокопереробної галузі. Підтримка держави у вказаному механізмі спрямовується безпосередньо на розвиток інвестиційно-інноваційної діяльності молокопереробних підприємств України, а також на створення привабливого клімату для інвесторів та заохочення їх вкладати кошти у підприємства молокопереробної галузі.

Це пов'язано з тим, що саме держава може здійснити забезпечення макроекономічних передумов для ефективної інвестиційної діяльності методом створення позитивних умов для її розвитку.

Висновки. Аналізуючи досвід розвинутих країн зробимо наступні висновки. Основними чинниками регулювання розвитку сфери агробізнесу і молокопереробної галузі зокрема є державна інвестиційно-інноваційна підтримка держави, система податкових і митних пільг, кредитне забезпечення та гарантії держави. Зарубіжні підприємства молокопереробної галузі в основному функціонують в сприятливому інвестиційному кліматі, створення та часткове забезпечення якого бере на себе держава методом законодавчо-нормативного регулювання, забезпечення гарантійних заходів держави, здійсненням страхування інвестиційних ризиків, державного прямого фінансування інвестиційних програм.

Світова практика показує, що ступінь державної підтримки молокопереробної галузі є важливим фактором підвищення конкурентоспроможності вітчизняної молокопереробної промисловості на ринку інвестицій і додаткового залучення іноземного капіталу.

На переконання автора, на основі проаналізованого досвіду розвинутих країн щодо здійснення інвестиційно-інноваційної політики у молокопереробної галузі, українській державі необхідно:

- сформувати стратегію розвитку та інтеграції молокопереробної промисловості. Розробка і реалізація даної стратегії повинна здійснюватись на діючій інвестиційно-інноваційній основі;
- створити маркетинговий механізм інвестиційно-інноваційного розвитку молокопереробних підприємств;
- визначити методи і пріоритети інвестування у молокопереробній галузі України.

Перспективи подальших досліджень. Крім обґрунтованих напрямків вирішення проблеми інвестиційно-інноваційного розвитку молокопереробної галузі України, подальшого дослідження заслуговують такі аспекти, як: законодавча база України, підсилення державної підтримки на агропромисловий комплекс, взаємодія з банками, антикризове управління в сучасних умовах та ціла низка інших актуальних проблем.

Література

1. Болдуєв М. В. Механізми державного регулювання розвитку агропромислового комплексу на регіональному рівні: [монографія] / М. В. Болдуєв. – З. : КПУ, 2009. – 352 с.
2. Мазур А. Г. Управління регіональними інвестиційними процесами в агропромисловому комплексі: [монографія] / А. Г. Мазур, Ю. В. Герасименко, С. В. Козловський. – Вінниця : Глобус-Прес, 2008. – 208 с.
3. Структурна та інвестиційна політика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.grinchuk.lviv.ua/book/168/2626.html>
4. Черваньов Д.М., Нейкова Л.І. Менеджмент інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України / Д.М. Черваньов, Л.І. Нейкова. – К. : Т-во “Знання”, КОО, 1999. – 514 с.

Надійшла 05.10.2010